

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
СІЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
имени АЛЬ-ФАРАБИ

ҚАЗАҚ БЫЛЫМ ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ДӘСТҮРЛЕРІ МЕН ЖАҢАЛЫҒЫ»

атты ғылыми-әдістемелік семинар

МАТЕРИАЛДАРЫ

20 қазан 2012 ж.

МАТЕРИАЛЫ

научно-методического семинара

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ:
ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ»

12 октября 2012 г.

Алматы
«Қазақ университеті»
2013

СОДЕРЖАНИЕ

Алимуков Е. Т. МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЮРИДИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН	3
Ақолятова М.Е. ВОЛОНТЕРСТВО КАК ЭФФЕКТИВНАЯ ФОРМА ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ	7
Арапұлы К. СТУДЕНТТЕР МЕН ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ МОБИЛЬДІГІ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН КЕМШІЛІКТЕРІ.....	9
Арыл А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУ ОРГАНДАРЫ»ЛӘННІН ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ӘДІСТЕМЕСІ	12
Атаханова Г.М. СТУДЕНТТЕРГЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ.....	15
Базилова А.А. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ	17
Баядина М.О. ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ	19
Баядина М.О. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ЛЕКЦИОННЫХ ЗАНЯТИЙ ПО КРЕДИТНОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ.....	26
Бижанова А.Р. ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕРІ	28
Бисенғали Л. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ ВРЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	32
Даубасова С.Ш К ВОПРОСУ ОБ УПРАВЛЕНИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТОЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ДИСЦИПЛИН УГОЛОВНО-ПРАВОВОГО ЦИКЛА.....	38
Джансарова Р.Е. ИННОВАЦИОННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В КРИМИНАЛИСТИКЕ.....	44
Дүзбаева С.Б. ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ	48
Жарболтова А. ЗАҢ ШЫҒАРУ ҚЫЗМЕТЬ ОҚУ КУРСЫНЫҢ ПӘНІ ЖӘНЕ ОНЫ ОҚЫТУДЫҢ ҚАЖЕТТІГІ.....	50
Жетібәев Н.С. ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ БІЛІМНІҢ ОРЫНЫ	54

Избасова А.Б. ЗАҢҒЕР МАМАНДЫҢЫ БОЙЫНША ОҚЫП ЖАТҚАН СТУДЕНТТЕРГЕ БАЗАЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ	56
Кусайнова А. МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ИЗУЧЕНИЮ ДИСЦИПЛИНЫ «ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО» В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ ЭКОНОМИКИ И БИЗНЕСА	60
Мұхамалиева Г. Н. ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ПРАКТИЧЕСКИХ (СЕМИНАРСКИХ) ЗАНЯТИЙ.....	64
Нұрмағанбет Е.Т. ПРОФЕССОРЛЫҚ – ОҚЫТУШЫЛАР ҚҰРАМЫ АРАСЫНДАҒЫ РЕЙТИНГ ЖҮЙЕСІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ.....	69
Сатыбаллинов Д.Д. ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАК ОСНОВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ	71
Шопабаев Б.А. ВИДЫ И ФОРМЫ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ	77
Таубаев Б.Р. МҰҒАЛІМ ТҰЛҒАСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	77

көптеген алғашқы кезектегі мәселелерді қоюда. Сондықтан да құқықтық білім бірінші орынға шығуы қажет. Құқықтық білімді бірінші орынға шығару ең алдымен, келешектің тиімді жеңісі болып танылады.

Бұл жерде кәсіби заңгерлерді дайындауды қамтамасыз ететін жоғары және арнайы оқу орындарындағы болашақта азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын нақты қамтамасыз ететін әрекеттер туралы айта кетуіміз қажет. Аталған мекемелердегі құқықтық тәрбиелеу жұмыстарындағы жаппай жүйелеуде әлі күнге дейін нигилистік көзқарасқа жол берілуде.

Кәсіби заңгерлер өздерінің қызметінде, адамның құқықтары мен бостандықтарын қорғау арқылы, басқа сөзбен айтқанда әлсізді күштіден қорғау, жалпы әлемдік, жалпы адамзаттық мораль мен құқықтылық және мәдениеттің негізгі мақсаты болып танылады.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ заң факультетінің қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының оқытушысы Избасова А.Б.

ЗАҢҒЕР МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША ОҚЫП ЖАТҚАН СТУДЕНТТЕРГЕ БАЗАЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Мамандықты таңдау және оны болашақта қолдану аясы – кез-келген азаматтың алдына қойған жауапты қадамы болып табылады. Заңгер мамандығы бұл – мансап құру аясында қызықты интеллектуалды әлем. Заңгер мамандығы әрқеңде де алдыңғы қатарлы болып есептелген.

Өмірде бәрі жақсы болған кезде заңгердің қажеті жоқ. Ал қарама – қайшылықтар пайда бола бастаған кезден бастап, яғни коллектив мүшелерінің арасында, адам мен заңның арасында, азамат пен шенеуніктер арасында және Президент пен Парламент арасында қайшылықтар болады. Осындай кезде бірден заңгердің көмегі қажет болады. Заңгер, әсіресе қылмыстық – құқықтық аяда әрекет етуші, әрдайым қоғамнан оқшауланған адамдармен жұмыс жасайды. Осы байланыс бірнеше жылдарға созылады. Сондықтан я бұл мамандықтан кету қажет немесе онымен біте қайнасып, оны жақсы көру керек. Және күнделікті еңбек қана – оған жол ашар кілт болып табылады.

Сондықтан, әріптестер қанша өмір сүрсен, сонша үйрен! Біздің мамандыққа басқа жол жоқ.

Болашақта заңгер болам деген адам заңи әдбиеттерді күнделікті және әрдайым оқып отыру қажет, сол сияқты жана нормативті актілермен, мерзімді басылымдармен танысып отыру қажет. Жоғарғы оқу орнында оқу барысында терең дайындықсыз дәрежелі заңгер бола алмайды. Бұл жай ғана сөздер емес, білім дегеніміз – байлық Студенттерге сапалы білім беру үшін оқытудың әлемдік тәжірибесіндегі бар жаңалықтарды мүмкіндігінше оқу процесіне енгізіп, пайдаланып отыру қажет.

Бүгінгі қоғамның сұранысына сай жоғары білікті, жауаптылықты сезіне алатын адамгершілігі мол тұғаны дайындау болып тұр. Осыған сәйкес заңгер мамандығын даярлайтын оқу орындарына студенттерге білім беруде үлкен жауапкершілік жүктеліп отыр.

Оқытушының еңбегінің төмен бағалануы, ғылымға ынталандыру механизмінің жеткіліксіз болуы болашақ заңгерлерді дайындау сапасын түсіруде. Ол ізінше дәріс беру сапасының төмендігіне әкел соғады. Сонымен қатар заңгер мамандығын алу оңай процеске айналған соң, бітірушілердің де біліктілігі төмендейді, ал мұның салдары қоғамға қауіп туғызады. Себебі құқық жүйесін тыңғылықты, жан-жақты менгермей жақсы заңгер болу мүмкін емес. Мысалы, конституциялық құқықты қаржы құқығын білмей беру мүмкін болмаса, сол сияқты әкімшілік құқығын азаматтық құқықты білмей менгеру қиын, ал барлық құқық салаларын меңлекет және құқық теориясын білмей түсіну мүмкін болмайды. Оған қоса оқулықтардың сапасы жағынан төмен болуы да теріс ықпал беруде.

Кез келген жоғары оқу орнында студенттердің құрамы үлкен рөл атқарады. Барлығымызға жасырын мәселе емес, заңгер мамандығын таңдаған студенттердің басым көпшілігі өз қалауымен емес, ата-анасының айтуымен немесе тест тапсыруға оңайлылығы, тағы сол сияқты себептермен келген. Жасы 18-ге толмаған, өмірлік тәжірибесі жоқ студентке кредиттік жүйе тәртібi бойынша факультативтік курстарды дұрыс таңдау, оның қажеттілігін сезіну қиын. Міне, осы проблемалардың аясында жоғары дәрежеде мамандарды дайындау үшін студенттердің оқуға деген ынтасын көтеру мәселелері және әдістемесі өзекті тақырыптарын біріне жатады.

Студенттерге сапалы білім беру мәселесі өзектілігін жоймайтын тақырып. Мұнда студенттерге лекция дәрісін берумен қатар, практикалық сабақтарды, студенттердің өзіндік жұмысының ұйымдастыра білу болашақта студенттің заңгер мамандығын дұрыс игеру үшін маңызы зор.

Сабақты ұйымдастыру барысында қай студенттен қай кезде жауап алу қажеттігін ескерген тиімді. Мысалы, әуелі ынтасыз отырған студентке мүмкіндік берген жөн. Тәжірибелі оқытушы семинар сабағында біліп отырса да, жауап беруге ұялшақ студентті анықтай біледі, оған бұл сезімін жеңіп ойын білдіруге көмектеседі. Керісінше, орынсыз орнынан «білгішсің» отырған студентті қиын, терең ойлантып, тұрақты білімді қажет ететін сәттерде сұраған тиімді. Келесіде ол ұялып сабаққа тынғылықты дайындалып келуіне себеп болады.

Оқытушының қолындағы көп «қару» арқылы студенттердің берілген материалдың осал тұстарын айқындауға, қай мәселелер бойынша әлі де қосымша дәріс берудің қажеттілігін білуге болады.

Сонымен қатар, тәрбие жұмысы оқу процесімен қатар жүретінін ескерген жөн. Үнемі студенттермен тікелей байланыста болып, олардың студенттік өміріне араласу арқылы оқытушына деген сенім, сол арқылы өзарасенім пайда болады. Ал бұл студентке дұрыс бағыт беру үшін педагогикалық әдістің біріне жатады деп санаймын.

Мамандығының қыр-сырын дұрыс түсінбеген студентке, жалпы бірінші курста осы олқылықты жою мақсатында «Мамандыққа кіріспе» пәнін дұрыс ұсыну керек.

Студенттердің мамандығын игеруде, сол арқылы оқуға деген ынтасын көтеруде оқу орындардың арасында ғылыми конференциялар, құқық салалары бойынша олимпиадалар ұйымдастыру тиімді болар еді.

Қоғамдық заңи қабылдау тәжірибесін енгізіп, университеттің арнайы жабдықталған дәрісханасында ақысыз заң консультациясын беру арқылы да кәсіби мамандануға ынталандыруға болады.

Қорыта келе, студенттің мамандықты дұрыс игеруі, оқуға деген қызығушылық танытуы – бұл оқытушылардың негізгі міндеттерінің бірі, оқытушының кәсіби біліктілігінің критеріі болу қажет.

Сонғы жылдары студенттердің берілген тақырыптарды жақсы игеру үшін оқытудың жаңа технологияларын пайдалану кеңіне тәжірибеге еңгізіліп жүр. Соның біріне әртүрлі іскерлік ойындар жатады. Соның бірнеше артықшылықтарын атап көрсетсеңіз:

Оның бірнеше артықшылықтарын атап кетуге болады:

- 1) іскерлік ойындарда оқыту процесі студенттердің болашақ қызметіне жақын келеді, себебі шынайы проблемалық ситуациядан алынады;
- 2) іскерлік ойын оқытудың бір әдісі болып келеді;
- 3) іскерлік ойын оқытудың ұжымдық әдісі болып табылады.

Көп жағдайда мұндай ойындар «Қылмыстық құқық», «Қылмыстық процесс», «Азаматтық процесс» пәндері бойынша жүргізіледі. Алайда, мұндай ойындар әр пәннің ерекшелігіне қарай таңдаулы тақырыптар бойынша да жүргізуге болады және тиімді. Мысалы, «Әкімшілік құқық» пәнінде «Ішкі істер органдарына қарасты әкімшілік құқықбұзушылық істер бойынша өндіріс».

Студенттердің мұндай ойындарға қатысу арқылы дербес кәсіби мамандануға ықпалы зор. Сондықтан кафедра тарапынан әр пән бойынша осындай кәсіптік ойындарды жүргізудің әдістемелік қамтамасыз етуі тиімді. Жасалған зерттеулер бойынша білімді лекция арқылы игерудің пайызы 20% болса іскерлік ойындар арқылы 100% жетеді екен.

Студенттердің оқуға деген ынтасын көтеруде лекцияны дұрыс ұйымдастыра білудің маңызы зор. Мұнда лектор әуелден бастап студенттердің пәнге деген қызығушылығын қалыптастыру қажет, әсіресе дербестігін ынталандыра білу керек. Лектордың риторикалық шеберлігімен қатар әр студенттің психологиясына сай эмоциялық әсер бере алу мүмкіндігін ескерген жөн.

Мысалы, бірінші курс студенттеріне лекцияны жаздырып үйреткен дұрыс әрі тиімді. Сонымен қатар, студент пассивті тыңдаушы ғана емес, ол лекцияны қабылдай алатындай болуы керек. Ол үшін, алдыңғы айтылған материалдарға оралып отыру, сүйену сияқты әдістерді пайдаланған тиімді.

Жоғары курстарда берілген материалдарды оқытушының берген дайын лекция арқылы емес, дербес анализ жасай алу, салыстыру, қорыту сияқты әдістемелерді үйреткен тиімді. Проблемалық ситуацияларға шешім таба білу, оған сәйкес заңнаманы дұрыс пайдалана алу – мұның бәрі студенттің пәнге деген, сол арқылы мамандығына деген қызығушылықты арталады.

Студенттердің оқуға деген ынтасын көтеру үшін семинар сабақтарын дұрыс ұйымдастыра білу қажет. Семинарға қойылатын сұрақтар оқулықтардағы теориялық сұрақтарды қайталамай, дербес дайындалуды, ойлануды қажет ететін талсырмалар болу қажет.

Керісінше, кейбір мәселелер бойынша өзге ғалымдардың, заңгерлердің пікірін білу үшін арнайы әдебиеттер, монографиялар, оқулықтар арқылы білім алулы талап етілу қажет.

Студенттің пәнге деген қызығушылығының негізгі әдістемелерінің біріне ізденіс арқылы оқыту жатады. Мысалы, «Азаматтық процесс» пәнінен ерекше талап өндіріс бойынша істерді қарау тәртібін түсіну үшін әуелі ол даулар қандай нормалар арқылы реттеледі, нақты заңдарға талдау жасауды қажет етеді.

Мұның бәрі оқытушыға жоғары талап қою арқылы жететін процесс. Оқытушы материалды теориялық тұрғыда толық меңгеруі керек. Ол өзі *үйренуші* емес, *үйретуші* ретінде болу керек. Өкінішке орай, әртүрлі объективті себептермен жүктемеге сәйкес әр жылда басқа пәнді беру қажеттілігі туады. Мұндай жағдайда ол пәнді толық игеру үшін бірнеше жыл керек. Оған қоса оқытушының әдістемелік тәжірибесінің төмендігін ескерсек бұл проблеманы одан сайын айқындайды.

Сабакты дұрыс ұйымдастыра білу оқытушының тек теориялық білімін қажет етпейді. Әр оқу тобының, тіпті керек болса әр студенттің психологиялық ерекшелігін ескеру керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Дыбова Н.В., Бурлаков В.Н. Правовая педагогика: Актуальные проблемы / Дыбова Н.В., Бурлаков В.Н. // Правоведение. – 1989. №2. – С.64
2. Левитан К.М. Юридическая педагогика: учебник / К.М. Левитан. – М.: Норма, 2008. – 432с.
3. Багрова Н.А. Современные методы преподавания правоведения в вузе // <http://www.t.21.rgups.ru/doc/6/01.doc>

Кусаинова А.К.
старший преподаватель кафедры
гражданского права и гражданского процесса,
трудового права

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ИЗУЧЕНИЮ ДИСЦИПЛИНЫ «ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО» В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ ЭКОНОМИКИ И БИЗНЕСА.

**«Качественное образование -
будущее молодежи и страны»
Н.А. Назарбаев**

Кардинальные изменения во всех сферах общественной жизни привели к реформированию образовательной системы общества. От уровня образованности напрямую зависит социальное продвижение человека и в значительной мере его общественный статус. Чем образованнее общество, тем выше его достижения в экономике, социальной жизни и культуре, тем благоприятнее условия жизни каждого человека.

В период, когда Республика Казахстан находится на пути активного формирования новых экономических отношений, возрастает потребность получения правовых знаний при подготовке специалистов для работы в рыночных условиях хозяйствования. В этих условиях возникла потребность в специалистах, способных осуществлять индивидуальную и совместную хозяйственную деятельность, работать по контракту в предпринимательских структурах и в сфере среднего, малого и крупного бизнеса. Поэтому, в подготовке специалистов важное значение имеет изучение курса «Предпринимательское право».

Развитие предпринимательства лежит в основе предпринимательской модели экономического развития страны. По мнению многих экономистов «... в условиях переходной экономики Казахстана предпринимательская модель экономического развития может стать важным фактором оздоровления экономики в целом, и первым шагом на пути выхода из кризиса» [1].

Предпринимательское право – одна из правовых дисциплин, изучаемых в процессе подготовки специалистов экономических специальностей первой ступени обучения.

Данная дисциплина является относительно новой в современной системе образования, вследствие чего возникают различные сложности в разработке учебного материала. В сложившейся ситуации необходима разработка единой методики преподавания «Предпринимательского права» для студентов экономических специальностей.

Дисциплина «Предпринимательское право» для студентов Высшей школы экономики и бизнеса, обучающихся по специальности 5В090900 «Логистика», включена в состав основного элективного модуля №3. По данной дисциплине предусмотрено 3 кредита.

Дисциплина «Предпринимательское право» в соответствии с Экспериментальной образовательной программой и Каталога элективных дисциплин изучается студентами I курса, обучающихся по специальности 5В090900 «Логистика», в первом семестре. Все это создает проблемы в усвоении студентами лекционного материала, так как они еще не имеют базовых юридических знаний, изучение которых предусмотрено в курсе «Основы права». Нонсенс, но данный курс читается параллельно с «Предпринимательским правом» в первом семестре. Для того, чтобы дать студентам понятие предпринимательского права, предпринимательских отношений, предпринимательской деятельности преподавателю необходимо, прежде всего, дать общее понятие права, понятие субъекта и объекта права, правоотношения и т.д., хотя рассмотрение этих вопросов